

Handläggare
Solveig Nilsson
Telefon: 08-508 04 052**Till**
Hässelby-Vällingby
stadsdelsnämnd

Utställningsförslag Arkitektur Stockholm - en strategi för stadens gestaltning

Remiss från stadsbyggnadsnämnden, dnr 2010–11401–51

Förvaltningens förslag till beslut

1. Stadsdelsnämnden överlämnar detta tjänsteutlåtande till stadsbyggnadsnämnden som svar på remissen.
2. Beslutet justeras omedelbart.

Ulla Thorslund
stadsdelsdirektörMarie Janemar
avdelningschef

Sammanfattning

Stadsbyggnadsnämnden har inbjudit till samråd om utställningsförslag till *Arkitektur Stockholm – en strategi för stadens gestaltning*, ett tematiskt tillägg till *Promenadstaden – översiktsplan för Stockholm*.

Förvaltningen är i huvudsak positiv till förslaget som är visionärt och helt i linje med *Promenadstaden – översiktsplan för Stockholm*. Det omarbetade förslaget är dock än mer övergripande och allmänt hållet än det föregående. Karaktären av visionärt dokument har förstärkts eftersom de tidigare föreslagna riktlinjerna är borttagna, det är i nuläget inte möjligt att genom *Arkitektur Stockholm – en strategi för stadens gestaltning* få en detaljerad bild av Stockholms framtida utveckling när det gäller stadsbygget. Den samlade effekten kan bedömas först i kombination med övriga dokument inom projektet *Arkitektur Stockholm*. Förvaltningen anser vidare att dokumentet bör kompletteras med bilder som illustrerar goda exempel.

Bilaga: Stadsbyggnadsnämndens remisshandlingar.

Ärendets beredning

Detta tjänsteutlåtande har utarbetats inom strategiska avdelningen.

Bakgrund

Tidigare samråd om *Arkitektur Stockholm – en strategi för stadens gestaltning* ägde rum 13 juni – 20 september 2011. Samrådsförslaget om *Arkitektur Stockholm – en strategi för stadens gestaltning* behandlades vid stadsdelsnämndens sammanträde den 27 september 2011. Stadsdelsnämnden beslutade vid sammanträdet att överlämna förvaltningens tjänsteutlåtande som sitt svar på remissen från stadsbyggnadsnämnden.

Efter tidigare samråd har förslaget omarbetats utifrån inkomna synpunkter. Stadsbyggnadsnämnden har i enlighet med Plan- och bygglagen givit stadsbyggnadskontoret i uppdrag att ställa ut det reviderade förslaget innan planen antas.

Ärendet

Promenadstaden - översiktsplan för Stockholm antogs av Stockholms stads kommunfullmäktige den 15 mars 2010. Översiktsplanen beskriver fyra stadsutvecklingsstrategier som ska leda till ett tätare och mer sammankopplat Stockholm. Strategierna innebär att centrala Stockholm ska fortsätta att stärkas och utvecklas, en satsning ska ske på tyngdpunkter i ytterområden samt att stadens delar ska kopplas samman på ett bättre sätt.

I samband med att översiktsplanen antogs av kommunfullmäktige fick stadsbyggnadsnämnden i uppdrag att ta fram en strategi för arkitektur i staden samt att modernisera Stockholms byggnadsordning. Projektet som helhet har fått namnet *Arkitektur Stockholm*. Inom projektet pågår parallellt framtagandet av flera dokument som ska redovisa stadens värden och stadsbyggnadskarakterer med riktlinjer för den fortsatta samhällsplaneringen, samt råd och riktlinjer för att ge stöd i bl.a. bygglovshanteringen till berörda.

Arkitektur Stockholm – en strategi för stadens gestaltning är ett tematiskt tillägg till översiktsplanen och ska utgöra en del av plattformen för den fortsatta dialogen om den fysiska planeringen av Stockholm. Förhoppningen är att få en konstruktiv debatt bland samtliga berörda d.v.s. stadens invånare, tjänstemän, politiker samt övriga aktörer inom planerings-, förvaltnings- och byggsektorn.

Projektet *Arkitektur Stockholm* förtydligar hur *Promenadstaden – översiktsplan för Stockholm* ska förverkligas med arkitektur som verktyg.

Arkitekturens uppgift är att tillgodose de behov och krav som ställs av stadens brukare. Alla nya byggprojekt kan bidra till att höja den kvalitativa upplevelsen av Stockholm och förbättra den gemensamma stadsmiljön.

- Arkitekturen i Stockholm ska utformas så att kvalitets- och skönhetsaspekter inte underställs kortsiktiga ekonomiska överväganden.
- Förtätning sker genom kompletteringsbebyggelse eller större stadsdelsomvandlingsprojekt. Större omvandlingar sker främst i de stadsdelar som utpekats som tyngdpunkter i översiktsplanen.
- Arkitektonisk kvalitet uppnås med kunskap om hur de enskilda byggnadernas funktioner samspelar med stadsrummet som helhet, med relevanta och hållbara byggnadsmaterial, konstnärliga värden och kunskap om byggprocessen.
- En öppen, flexibel och funktionell struktur i byggnaderna tillåter olika funktioner över tid och medger möjlighet till ett bra samspel mellan ute och inne, mellan privat och offentligt och zonerna däremellan.
- Särskilt fokus läggs på utformning av byggnadernas botten- våningar, hur de tillför funktioner som bidrar till en bättre stadsmiljö och hur de samspelar med den mänskliga skalan.

Hållbarhet är utgångspunkt för all planering i Stockholm och en utmaning i arbetet med arkitektonisk kvalitet. Stadsutveckling handlar om att balansera miljö-, energi- och klimatfrågor med ekonomisk, social och kulturell hållbarhet till en väl avvägd helhet.

- Arkitekturens uppgift blir att med innovation och gränsöverskridande lösningar gestalta en i alla aspekter hållbar stadsutveckling med klimatfrågor i fokus.
- Val av byggmaterial och energikällor, utformning av system av dagvatten-, sop-, och bullerhantering blir med detta per-

spektiv självklara delar att hantera inom stadens hållbara arkitektoniska gestaltning.

Grön arkitektur handlar om att minimera byggandets negativa miljökonsekvenser, att sätta hållbart tänkande i fokus och att hantera kunskapen om de klimatutmaningar vi ställs inför.

- Alla byggnader och all infrastruktur i Stockholm ska kännetecknas av hållbara energilösningar och smart miljödesign med tydlig anpassning till kunskap om framtida klimatförändringar.

Social hållbarhet och kulturell mångfald är ett av stadens högst prioriterade mål och största utmaningar. Stadsplaneringen ska utgå från alla befolkningsgruppers behov och möjligheter att leva sida vid sida.

- Arkitekturen ska bidra till ett tryggt urbant landskap med plats för olika kulturella aktiviteter i ett tillgängligt och välkomnande stadsrum. Ny bebyggelse ska vara inbjudande och utformad med tanke på tillgänglighet för alla.

Att stärka centrala Stockholm är en viktig strategi i översiktsplanen. Stockholms stad har i samarbete med förvaltningar, fastighetsägare och samhällsaktörer tagit fram en Vision för City som ska:

- främja attraktiva stadsmiljöer
- bygga fler bostäder
- stärka näringslivet i City.

En viktig målsättning för all bebyggelse är att planera med ett tydligt förhållningssätt till den mänskliga skalan, till staden i ögonhöjd. Tre strategier har utarbetats för bättre arkitektonisk kvalitet vid förtätning i befintlig miljö:

- Vid ökad byggnadsvolym och höjd särskilt beakta dagsljus-kvaliteter kring byggnaden och säkerställa att tillräckligt mycket dagsljus når gaturum och stadsliv.
- Att vid ombyggnad av befintliga kontorsfastigheter till bostäder låta entréer, eventuella balkonger och takterrasser ta plats i gaturummet och på så sätt ge möjlighet till transparens och ökad närvaro i stadsmiljön.
- Att utveckla och ta tillvara det befintliga taklandskapet som vistelseyta. Utformningen av nya tillägg som altaner ska vara välutformade och bidra till helhetsupplevelsen av byggnaden och staden.

Stadens gator och torg är rum för alla och ska upplevas välkomnande och trygga under dygnets alla timmar. Fem strategier är framtagna för ett levande stadsrum:

- Prioriterad plats för fotgängare att gå, stanna och sitta.
- Öppna och inbjudande bottenvåningar med funktioner som bidrar till aktivitet och vistelse.
- Ökad transparens mellan det publika och privata genom närvaro på balkong, tak och terrasser.
- Balanserad trafikmiljö som inte domineras av motortrafik.
- Ett behagligt närklimat.

I Den gröna promenadstaden, som är ett tillägg till översiktsplanen, beskrivs mål och strategier för utveckling och skötsel av Stockholms gröna miljöer. Bland annat planeras nya stadsparker, mindre fickparker, ett nät av gröna promenader och gröna Stockholmsstråk som kopplar stadsdelarna tätare samman. Grönska i stadsmiljö består inte bara av natur och anlagda parker utan är också den grönyta som finns på tak, gårdar och fasader.

- Staden arbetar med att ta fram nya verktyg för att öka andelen grön yta vid nybyggnad med exempelvis gröna tak för dagvattenhantering eller terrasser och balkonger för rekreation och odling. Plats för stadsodling i olika former är också en viktig del i en grön storstad.

Stockholms vattenrum är stadens största sammanhållande offentliga rum och en viktig resurs för kommunikation och stadsliv. Fem strategier är framtagna:

- Mer aktivitet i och omkring vattnet.
- Ökad tillgänglighet med bättre koppling mellan land och stad.
- Förbättra förutsättningar för promenad och cykling längs kajer och stränder.
- Utveckla attraktiva stadsrum med plats för möten, rekreation och lek vid stadens kajer och stränder.
- Bättre ta till vara stadens utblickar mot vattnet.

Tillfällig arkitektur kan användas i stadsutvecklingsprocessen för att locka besökare till en plats för att pröva och illustrera nya användningsområden för ett område. Tillfällig användning av byggnader i väntan på fastighetsutveckling kan bidra till en värdeökning av områden som i sig genererar möjligheter till ny stadsutveckling. Tillfällig arkitektur kan också innebära experiment med tillfälliga stadsrum, parker eller aktiviteter som kan bidra till social samhörighet och gemensam kunskap.

Det lokala perspektivet ska vägas in tidigt i planeringsprocessen för att bland annat öka medborgarinflytandet. Lokala kunskaper och önskemål är viktiga planeringsunderlag, tillsammans med andra mer övergripande kunskapsunderlag blir resultatet bättre eftersom den lokala frågan sätts in i ett större sammanhang. Detta kan också bidra till förståelsen för den växande staden.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen är i huvudsak positiv till förslaget som är visionärt och helt i linje med *Promenadstaden – översiktsplan för Stockholm*. Det omarbetade förslaget är dock än mer övergripande och allmänt hållet än det föregående. Karaktären av visionärt dokument har förstärkts eftersom de tidigare föreslagna riktlinjerna är borttagna, det är i nuläget inte möjligt att genom *Arkitektur Stockholm – en strategi för stadens gestaltning* få en detaljerad bild av Stockholms framtida utveckling när det gäller stadsbygget. Den samlade effekten kan bedömas först i kombination med övriga dokument inom projektet *Arkitektur Stockholm*. Förvaltningen anser vidare att dokumentet bör kompletteras med bilder som illustrerar goda exempel.

Stadsplaneringen måste möta behoven hos en kraftigt växande befolkning, omstruktureringar inom näringslivet och samspelet mellan regionens olika aktörer, inte minst när det gäller förstärkningar av infrastrukturen. Inom Hässelby-Vällingby uppförs idag nya bostäder i huvudsak genom förtätning av befintliga bostadsområden samt exploatering av de tätortsnära grönområdena inom stadsdelsområdet. För att möta de ökade behoven av samhällsservice så måste staden också beakta att den kommunala servicen byggs ut på ett tillfredställande sätt.

För att få ett fungerande stadsliv och en bra stadsmiljö är naturligtvis utformningen av de offentliga rummen av största betydelse. Fördelarna med att koppla samman och förtäta staden måste också vägas mot värdet av sammanhängande grönområden. Ett rikt och väl fungerande stadsliv är en förutsättning för en hållbar samhällsutveckling. I genomförandet av *Vision 2030 - ett Stockholm i världsklass* spelar arkitekturen en betydelsefull roll för att skapa förutsättningar för stadens fortsatta samhällsutveckling.
